DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS, 28.

De

Socio Criminis,

Quam

Divino Numinis Auspicio

EX DECRETO ET AUTORITATE

MAGNIFICI JURISCONSULTORUM ORDINIS

IN ILLUSTRI HAC VIADRINA,

PRÆSIDE

DN. HENRICO COCCEJO,

JURECONSULTO FAMIGERATISSIMO,
AUGUST. ET POTENTISS. REGIS IN BORUSSSIA
ET ELECTORIS BRANDENBURG. CONSILIARIO, EIDEMq;
AB AULÆ REGIÆ CONSIL. FACULT. JURID.
ORDINARIO, PROFESS. PRIMARIO
CELEBERRIMO,
h. t. UNIVERSITATIS RECTORE MAGNIFICO,
ANTEA
SUMMI CONSILII STATUS ELECTORALIS PALATINI
ET COLLEGII REVISORII ASSESSORE, IN ALMA HEIDEL-
BERGENSI DECRETAL. PANDECT, ET JURIS GENT.
PROF. PUBL. ORDIN. MERITISSIMO,

Dn. Patrono ac Promotore suo pio cultu æternùm devenerando,

PRO LICENTIA
SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES
AC PRIVILEGIA DOCTORALIA
ritè ac solenniter consequendi

Die VII. Novembr. An. MDCCI. Horis Ante- & Post meridianis.

Publico Eruditorum Examini submittet

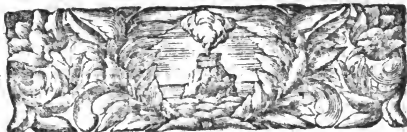
JOHANNES DIETERICUS à BROCK,

Lebusiô-Marchicus.

Francofurti ad Viadrum, *Literis* Christophori Zeitleri.

DISP

terſi
bus
disſi
pruc
tutu
mir
esſe
rur
niu

B. C. D.

DISPUTATIO JURIDIDA INAUGURALIS,

DE

SOCIO CRIMINIS.

INGRESSUS.

EA est hominum maleficorum natura, ut, si crimen aliquod soli perpetrare nequeant, sui similes in societatem & consortium assumant, qui ipsis consilio auxiliove assistant opemque ferant.

Cum verò Reipubl. maximè intersit eam purgari a talibus quietis publicæ turbatoribus, eorumque societatem inter se initam citissimè dissipari ac exterminari, *L. Congruit.13.ff.de Offic. Præs.* prudenter & Legibus Civilibus & Criminalibus statutum est, ejusmodi auxiliatores unâ cum autore criminis criminaliter & capitaliter aliquando puniendos esse. vid. *Artic. 177. Const.Crim. Car. V.* quo reatus ipsorum excludatur, *L.1.C.ubi Senat. vel Clariss.* & pæna unius, qui ducem malè egit, metus possit esse multo-

rum *L. 1. C. ad L. Jul Repetund.* De qua nobilisſima materia in foro Criminali frequentisſima, multi quidem DD. ſparſim aliqua tradiderunt; etenim, cùm nemo, quod ſciam, uno loco eam pertractaverit, conſtitui Diſputationis Inauguralis loco eam exhibere: quod ut feliciter fiat, Summum Numen, ut conatibus hiſce divinæ ſuæ gratiæ aurâ adſpiret, enixè veneror.

SECT. I.

De Societate in genere, & quomodo quis Socius Criminis conſtituatur.

THES. I.

QVod moris eſt in conſcribendis Thematibus, ut vocum enodatio præmittatur, illud hic omittimus; cum unicuique conſtet quid ſit ſocius. Criminis verò vocem, quâ latisſime patet, accipimus, ut & delicta vel quaſi delicta comprehendat.

TH. II. Quemadmodum verò omnis vita noſtra ſocialis eſt, ita quoq; tam multifaria atque diſtincta ſocietatum genera dantur, & ſæpe tam latè accipitur de quibuslibet, naturali vel civili ratione conſtitutis, perſonarum conjunctionibus, *L. 1. ff. Quòd cujusq; univ. nom. L. 3. §. 4. ff. de Bon. poſſeſſ.* vid. Rebhan. *Hodeg Jur. Charta 3. Clim. 4 th. 16.* ut omnes, qui rem aliquam qvocunq; modo habent communem, Socii dicantur. Sic litis conſortes, & unius criminis rei, etiam in Jure noſtro Socii appellantur. Vid. Mantica *Tr. de Tac. & Ambig. Convent. L. 6. tit. 1. n. 4. ſeqq.*

TH. III. Cum verò omnis ſocietas vel I. Jure conſtituta ſit; vel II. Conſenſu & facto partium; hinc illa divi-

dividitur in Naturalem & Civilem. Naturalis iterum in universalem & domesticam.

Th. IV. Societas naturalis universalis est, qvam natura constituit inter omnes homines, *l. 3. ff. de Just. & jur.* Vid. Grot. *de Jur. bell. & pac. in Prolegom. §. 6. & seqq.* Domestica est, qvæ familiam constituit, talis est conjunctio maris & fœminæ, qvia est consortium omnis vitæ, divini & humani juris communicatio, *L. 1. ff. de Rit. Nupt.* & vocatur societas vitæ *in L. 52. ff. de Re Jud. L. 1. ff. de Act. rer. amot. L. 32. §. 24. ff. de Donat. int. vir. & ux.* Hinc uxor rei humanæ & divinæ domus socia appellatur in *L. 4. C. de Crim. expil. hered.* ut non immeritò summus Pontifex *cap. 2. x. de Sponsal.* argumentetur à societate ad matrimonium. Petr. Greg. Tholosan. *in Synt. Jur. Univ. lib. 9. cap. 4. num. 1.*

Th. V. Talis quoq; societas est sangvine junctorum, ut parentum & liberorum *L. 11. C. Commun. utr. jud.* & fratrum. Et alia longè est, quæ voluntarium consortium dicitur *in L. 52. §. 8. ff. pro Socio.*

Th. VI. Societas Civilis est inter ejusdem civitatis cives: qvanqvam & illa dici societas civilis posſit, qvæ facto hominum vel lege civili constituitur; ut qvoties res aliqva communis est; uti & exemplum est in consortibus ejusdem litis, qvi in *cap. 9. X. de Constit.* socii nuncupantur; sic & ii qvibus eadem res legatur socii nominantur *§. 3. Inst. Obl. qvæ qvasi ex contr.* similiter is, qvi rem donationis titulo accepit ab Imperatore, vocatur socius Imperialis liberalitatis, *in L. 1. C. Si liberal. Imper. Soc. sine hered. dec.*

Th. VII. Sed & Jure Civili & Statutis qvam plurimorum locorum varia in Civitatibus constituta sunt Collegia & Societates tolerantur licitæ, qvia civilis societa-

tis pars sunt, & beatior Respubl. censetur, in qva magis florent commercia & societates fructiferæ. Hinc Collegia opificum honesta hodie à Principe solent confirmari: Es pflegen die Innungen und Zünffte von dem Ober-Herren confirmirt werden. vid. *L. 1. pr. ff. Quod cuj. univ. nom.* Carpz. *P. 2. C. 6. def. 9. num. 3.* ex qvo etiam Magistris Collegiorum den Zunfft-Meistern potestatem aliqvam coërcendi mulctamqve civilem irrogandi concessam videmus. Conf. Adr. Bajer. *Scient. Jur. Opificiar.* Carpzov. *Lib. 1. Resp. 48. num. 4.*

TH. VIII. Recensitis superius societatem speciebus qvæ Jure constituuntur, jam seqvitur ut dispiciamus qvomodo societates consensu & facto partium constituantur & qvomodo pacto plures inter se societatem contrahant.

TH. IX. Hæc Societas est conventio, quâ agitur de communicando invicem rei vel negotii honesti lucro ac damno. *L. 57. ff. pro Socio.* Dividitur verò in Universalem & Particularem.

TH. X. Societas universalis iterum est vel OMNIUM BONORUM quâ omnia bona & onera, ad qvæ socius tenetur (modo ne è delicto suo) communia sunt: *L. 52. §. fin. ll. seqq. ff. pro Socio* vel OMNIUM NEGOTIATIONUM, qvâ sola ea qvæ qvæstus causa fiunt, communia sunt, & hæc in dubio contracta intelligitur. *L. 7. ff. pro Socio.*

TH. XI. Societas particularis est certarum rerum vel negotiorum. *pr. Inst. de Societate.*

TH. XII. Sic & pactis variis modis constitui aliæ Societates possunt.

TH. XIII. Qvæ pacta cùm sæpe ad illicitum finem tendant, nunc videbimus an criminum qvoq; ulla societas esse vel contrahi qveat, sc. ad eum effectum, ut jus & obli-

& obligatio inde inter socios oriatur? Affirmandum hoc videtur, qvia hic conventio fit per facta inter socios criminis, ut id qvod ex sua improbitate & factis illicitis acquisivêre, inter eos commune sit, & sic aliqva obligatio inter eos oriri videatur; Hinc etiam in Jure nostro expresse socii vocantur criminis *in cap. 1. in fin. X. de Confess. l. 37. C. de Liberal. caus. l. 1. C. de Custod. reor. l. 11. de Testib. & passim.* Hect. Felic. *Tr. de Communione seu Societate in Proœm. n. 30. seqq.*

Th. XIV. Negativa tamen sententia verior est, qvia ex supra tradita definitione Societatis constat, qvod societas non sit, nisi rei vel negotii honesti. *L. 57. ff pro Socio.* Hinc nulla exinde societatis obligatio oriri potest, qvia societas criminum est res turpis ac pessimi exempli, qvarum nulla est obligatio. *cap. Non est obligatorium 58. de R. J. in 6.* adeoqve aut nulla societas delictorum datur, *l. 1 §. 14. ff. de Tut. & rat. distrah. l. 70. in fin. ff. de Fidejussor.* aut turpis ac fœda vocatur *in l. 53. & l. 57. ff. pro Socio.* Paria enim sunt societatem turpem vel nullam esse. *arg. l. 6. ff. Qui satisd. cog.*

Th. XV. Si tamen in crimen aliqvod plures concurrant, obligatio oritur ad pænam, non qvidem ex societate inter se inita, sed ex delicto. Ratio est, qvia pœna est æstimatio delicti, *l. 41. ff. de Pœn.* & debet tenere suos autores. *l. 22. C. de Pœn.* & qvi consentit in antecedens, scil. delictum, ille qvoqve necessariò consentire censendus est in conseqvens, quod est pœna.

Th. XVI. Est verò Societas Criminis factio & illegitima plurium ad perpetrandum facinus qvodpiam conventio & conspiratio.

Th. XVII. Fiunt verò Socii criminis (1) si communiter committunt idem delictum, & sic per conseqvens

se qvoqve obligant ad communicationem pœnæ, qvia omnium actio causa pariter damni & injuriæ est, ac tot sunt obligationes & delicta, qvot sunt personæ delinqventes, qvarum omnium factum idem est. Vid. B. Dn. Brunnem. *in Disp. de Plur. person. obligat. cap. 5. §. 4.* Ampliatur hoc, ut idem sit si communiter omnes per unum socium committant delictum, qvia sic singuli fecisse censentur, dum singuli in culpa fuere, nec interest an mediate committant, an immediatè.

Th. XVIII. (2.) Si socius alteri delictum mandet, qvia sic mandans est causa delicti ac damni; nec interest, utrum ipse faciat, an jubeat & curet ut fiat: *l. 11. pr. l. 15. §. 8. l. 17. §. 7. ff. de Injur.* dum unus per se, alter per alium delinqvit. E. G. Jubet qvis, ut alius furtum faciat, hujus actionis causa principalis est is, qvi jussit, non qvi furtum fecit, si aliter non fecisset, & à mandante est actionis initium. Hillig. ad Donell. *lib. 15. cap. 31. lit. Aa.* Hinc mandatum hoc verissimum est delictum vel injuria, & tenetur ex eo mandans ad reparandum damnum, æqvè ac alter, qvi fuit instrumentum. Ac plus ferè confert mandans ad delictum qvàm mandatarius; ille enim delinqvit (1) in se ipsum (2) in mandatarium, & (3) in eum cui per delictum damnum infertur. Prosp. Farinac. *Prax. Crim. qv. 135. n. 6. seqq.* Mascard. *de Probat. Vol. 3. Concl. 1016. n. 1.* Nec Obst. mandatum non esse, nisi honestum? Nam Resp. nec obligatio hic oritur ex mandato, sed ex ipso delicto ad pœnam Ampl. ut hic quoq; sub mandato jussus comprehendatur, qvæ duo quantum ad imputationem delicti eodem jure censentur.

Th. XIX (3) Si permittat cum prohibere possit & debeat; quæ duo conjunctim requiruntur. Grot. *de*

J. B. &

J.B.& Pac. L.2 cap. 21. §. 2. Si verò alterum horum requisitorum deficiat, uti si non tenebatur accurrere ac prohibere, conveniri ideò non poterit *l. 91. ff. de Furt.* Uti aliquando in Supremo Consilio Stat. Pal. decisum refert Illustr. Dn. Præses, Patronus ac Promotor studiorum meorum ætatem piè colendus, in Colleg. ad Grot. de J.B. & P. in causa dura, ubi quidam in Nicro flumine natantes perierant, adspectantibus aliis ad ripam, qui servare eos potuerant; quod, etsi res impiissima, attamen propriè injuria vel crimen non fuit. Et sic nec possunt illi, qui non prohibent, cùm non teneantur, dici socii criminis. Obst. *c. 6. §. 2. X. de Homicid. ibi, qui potuit hominem liberare à morte, & non liberavit eum occidit.* Resp. Casus ibi proponitur non de iis, qui tantùm non prohibuerunt occidi, sed qui prohibuere ne quis occisores impediret, & ideò suspecti fuêre, quod cum homicidis conspiraverint, & societatem occultam inierint. Accedit, quod & occidere dicatur, qui alimenta negat. *l. 4. ff. de Agn. & alend. lib.* quod tamen de nullo alio intelligitur, quam qui debet alimenta: & sic homicida est, qui non liberat à morte cum debeat. Denique non de jure intelligi dictum illud debet, sed de officio hominis, quo homo hominem diligere, juvare & conservare debet, pietatis & caritatis officio; non tamen eo omisso, reus fit criminis. Sanè, nimis impium esset, si quis hominem, quem perire videt, & liberare absque ullo periculo poterat, perire passus sit: quæ impietas quoque arbitrariâ quadam pœna affici poterit. Si verò quis criminis conjurationis conscius fuerit, & potuerit ei obsistere, nec tamen in tempore detegat, habetur pro socio criminis, si atrox crimen sit, uti est Crim. læs. Majest. quod detegere debet, imò cogi potest. Vid.

Dorn-

Dornsperg. *Syntag. Jur. pag. m.* 101. Sed & si tenetur defendere, nec facit, plane peccat. Hinc Cicero *Lib.* 1. *offic. cap* 7. *Qui non defendit aut obsistit, si potest, injuriæ, tam est in vitio, quam si parentes aut amicos aut patriam deserat.* Conf. Bachov. *de Action. D.* 8. *th.* 18. *p.* 137. Si tamen quis imbecillitate impeditus non venerit ad prohibendum, ille excusatur: *l.* 1. *§.* 10. *ff Quod vi aut clam.* & qui scit, nec prohibere potest, crimine caret. *arg. L.* 50. *ff. de R. J.*

TH. XX. (4.) Si socius socio consilium det, sine quo alter facturus non fuisset. Quanquam unicuiq; liceat consilium suppeditare, cum nulla exinde obligatio oriatur, & liberum accipienti sit, apud se explorare, an sibi expediat. *§.* 6 *Inst. de Mand.* Si tamen consilium sit fraudulentum (quale omne id quod datur ad speciale delictum) ita ut cum singulari quadam persuasione & instigatione conjunctum sit, absq; quâ quis aliàs, quod fecit, facturus non fuisset, nisi consilium mandantis secutus fuisset, tunc firmissimè mandantem obligat, eumq; verum criminis socium constituit. *d. §.* 6. *Instit. l.* 6. *§.* 5. *l.* 32. *pr. ff. Mandati.* Exemplum hujus notab. quod in vicinia hujus Civitat. contigit refert Illustr. Dn. Stryk. *Disp. de Imputat. facti alieni cap.* 5. *n.* 59. cujus verba hic transcribere liceat. *Ancilla ob negligentiam alapas à Domino acceperat; & postea ad cauponem illius pagi missa erat, ut emeret cerevisiam: Ille caupo cum plorantem videret ancillam, interrogabat, quid causæ lachrymis subesset? Hæc regessit, se ob levem causam alapis gravissimè affectam esse à Domino: ad quod caupo: si tuo loco essem, & talia mihi contingerent, ignem submitterem borreo domini. Ancilla tacens, nec quicquam ad hæc regerens, Domino reportat cerevisiam, & horæ spatio vix elapso ignem borreo immittit, quo ipso aliquot ædificia misere consumpta.*

pta. Ad hoc Amplisſ. Facultas Juridic. hujus loci reſpondit, cauponem ut verum ſocium criminis capite puniendum & poſteà concremandum eſſe; cumprimis quia ancilla ſeriò dolebat, ſe ab illo tale vindictæ genus audivisſe, quod ipſi aliàs in mentem venturum non fuisſet. Idem eſt, ſi tale conſilium cum perſuaſione conjunctum, cum ſic magis invitet ad delinquendum. *l. 16. in fin. pr. ff. de Pœnis.* Non etiam ſi quis in genere hortatus eſt. Illuſtr. Dn. Præſes *in Hypomnem. Inſtit. tit. de Obl. quæ ex del. §. 10.*

TH. XXI. Fit quoqve quis ſocius criminis alicujus (5.) ſi participet ſciens, idq; lucrandi animo, quia ità reipſa ſe ſocium declarat, atq; in idem delictum conſentit, dum actum ſuum cum alterius actu conjungit. Conf. Zanger. *de Tortura cap. 2. num. 188.* Aliud eſt, ſi ignorans participet e. gr. de re furtiva, quam talem eſſe neſcit, quia ſic deficit delicti cauſa & animus ſe ad delictum ac pœnam obligandi. *arg. l. 53. pr. ff. de Furt.*

TH. XXII. Denique (6.) ſi quis facinoroſos ſeu delinqventes abſcondendi cauſâ in ſuo vel alieno ſciens receptet atqve celet, quia & ſic ſe conſortem profitetur ac delictum approbat. Conf. *artic. 40. Conſt. Crim.* Nec disſimile crimen eſt, rapere ac raptorem cum re v. gr. furtiva celare, *l. 9. C. ad L. Jul. de Vi publ. l. 48. §. 2. ff. de furt.* juxta vulgatum der Häler iſt ſo gut als der Stehler. Inde fit ut receptatores delinquentium eâdem interdum pœnâ afficiantur. De quib. vid. Marcianus *in notab. l. 1. ff. de Recept. Peſſimum genus eſt receptatorum, ſine quibus nemo latere diu poteſt. Et præcipitur, ut perindè puniantur atque latrones. In pari cauſa habendi ſunt, qui cum apprehendere latrones poſſent, pecuniâ acceptâ vel ſurreptorum parte dimiſerunt.* Conf. *l. 13. in f. pr. ff. de Offic.*

Offic. Praes. Menoch. *Lib. 2. A. J. Q. Centur. 4. cas. 349. n. 21.*

TH. XXXIII. An verò quis ob solam scientiam delicti vel facinoris, quam habet, possit dici socius criminis quæritur? & Resp. Neg. E. G. vicinus meus scit in ædibus meis furtum fieri, hic tamen, si non impedit furtum, causa furti non est, *d. l. 48. §. 1. ff. de Furt.* nec injuriam committit, quia (1.) hic alteri ex nulla causa tenetur, nec alter quicquam juris habet in alterum ejusq; actus: (2.) quia vicinus tacendo quod scit, nulla in re excedit fines sui juris. (3.) Quia ne naturâ quidem tenetur revelare vel accusare id quod scit. *l. un. C. ut nem. invit. ag. vel accus. cog. l. f. C. de Usur. pupill.* Conf. Carpzov. *Prax. Crim P. 3. qu. 104. n. 50. seqq.* Quanquam pié & laudabiliter faciat, si vicino succurrat, vel crimen deferat ad judicem; hoc verò virtutis est, non juris. Obst. *l. 5. C. ad L. Jul. Majest.* ubi is qui conjurationem reticet, licèt non sit consors, tamen ex reticentia tenetur. Resp. hoc specialiter constitutum est in L. Jul. Majest. in securitatem Reipubl. & juris civilis est. Triste hujus rei exemplum præterito seculo fuit in Thuani filio, digno tanto parente, qui anno 1642. ideò occisus est quòd conjurationem à Domino le Grand seu de Cinq Mars sibi clàm ex familiaritate significatam non publicasset, eâdemque pœnâ affectus fuit, quâ conjurationis Autor. vid. *le Journal du Cardinal de Richelieu Tom. 2. p. m. 859.* Eodem modo qui solummodo conscius est parricidii ex L. Pompeja punitur. *§. 6. Inst. de Publ. Judic. l. 2. l. 6. & 7. ff. ad L. Pompej. de Parricid.* Menoch. *A. J. Q. L. 2. Cent. 4. c. 365. n. 24.*

TH. XXIV. Quid verò si comperiatur, aliquem delictum postmodum ratum habuisse, an sic connumerandos erit inter socios criminis? Resp. Neg. quia con-

consummato sceleri nihil addit vel detrahit ratificans; & licet aliàs ratihabitio etiam in maleficio mandato comparetur, *l. 152. §. 2. ff. de R. J. l. 1. §. 14. ff. de Vi & vi arm.* quia tamen ad delictum non concurrit ullum, sed deinde demum accedit ratificantis factum, *c. 9. de R. J. in 6.* hinc talem effectum hic non producit.

TH. XXV. Huc quoq; spectant delictorum laudatores, qui socii criminis non sunt, quia laudando delicto causam non dant. Distinguendum tamen, an quis laudet ex. gr. furtum jam factum an faciendum; si *faciendum*, tunc firmat hæsitantem & concurrit in facto & actione ut socius criminis, non enim oportet laudando augeri malitiam, uti dicitur *in l. 1. §. 4. ff. de Serv. corrupt.* Si verò *jam factum*, tunc laudatio est assentatio, nec per eam constituitur quis socius criminis, nec inducit hæc ullam obligationem ad damnum reparandum, quia non potest dici causa furti, quod jam factum est: per naturam enim causa non potest esse posterior effectu. Eatenus tamen ipsis imputandum, quod malum alterius propositum laudaverint, & sic alterum deteriorem fecerint *d. l. 1. §. 4. ff. de Serv. corrupt.* Conf. *Disp. de Delicto servi alteriusve hominis corrupti, ejusq; judicio. P. 2. cap. 3.* habita olim ab Illustrisſ. Comite de Schwerin, nunc Regio Ministro Status Intimo &c. &c.

SECT. II.

De Pœnis Sociorum Criminis.

THES. XXVI.

POstquam vidimus qui sint socii criminis, & quotupliciter inter se constituantur, consequens est, ut singulorum pœnas quoque perpendamus. Et

constat, eorũ, qui communiter idem delictum comittunt, eandem esse pœnã: qui enim comuniter delinquit, communiter punitur, quia ipsum non fugit, crimẽ puniendũ esse, & quod facit, fieri non oportere. *l. 121. l. 155. pr. ff. de R. J.* & hoc casu totum factum omnes voluisse censentur. Excell. Lauterb. *Disp. de Voluntate th. 9. n. 8. in Volum 3. Disputation. Tubingens.*

Th. XXVII. Sic communiter delinqvunt, qui communicato & deliberato consilio aliquem occidunt, vel in necem alterius conspiravêre, sibiq; mutuam opem & auxilium singuli tulêre: quo casu, cum nemo eorum sit innocens, sed par omnium ratio, hinc omnes pœnâ ordinariâ & capitali supplicio afficiendi sunt. *artic. 18. in pr. ibi.* dieselben Thäter alle haben das Leben verWirckt. *Const. Crim. Car. V.* Damhoud. *Prax. Crim. cap. 76. n. 27.* etiamsi unum vulnus tantùm fuerit inflictum; nec de ejus autore constet; quia omnes in eadem causa sunt, *vid. l. 3. pr. ff. ad L. Jul. de vi publ. Jul. Clar. Lib. V. §. Homicidium n. 37. v. primum est.* Gilhaus. *Arb. Jud. Crim. cap. 2. tit. 12. n. 20.* Berlich. *P. 5. Concl. 11. n. 49. ibiq; alleg. DD.* Secus tamen est, si mors non secuta fuerit, quo casu, licet animum occidendi habuerint, solummodo extraordinariè puniuntur. Gomez. *Var. Resolut. Tom. 3. cap. 3. n. 36.* Carpz. *Pract. Crim. qu. 25. n. 17. seqq.*

Th. XXVIII. Aliter comparatum est cum delicto, quod non ex dolo, sed ex improviso & in rixa ortum est.

Th. XXIX. Quod si plures unum lethaliter vulneravêre, ita ut vel statim vel brevi post ex vulnere mortuus sit, tunc vel (1.) liquidò constat, quisnam ex pluribus tale vulnus inflixerit, aut occiderit, & tenetur solus hic de homicidio; *l. 11. §. 2. ff. ad L. Aquil. artic. 148.*

v. So aber etliche Personen. *Nemes. Carol. Didac.* Covarruv. *Tom. 1. in Clement. Si furiosus. de Homicid. Part. 2. § 2. num. 3. v. secundus casus.* & solus vicissim expectat, quod alteri fecit. *l. 3. C. de Episc. aud.* Cœteri autem socii, qui occisum vulneraverunt, sed non lethaliter, extra ordinem puniuntur. *d. artic. 148. v.* Aber der ander Beyständer/ Helffer und Ursacher. Gail. *L. 2. Obs. 109. n. 2.* Jul. Clar. §. *Homicidium n. 41.* Vel (2.) certò non constat de eò qui vulnus mortiferum inflixit, & tunc omnes *vid. l. 5. ff. ad L. Cornel. de Sicar.* civiliter de occiso tenentur, *l. 11. §. 2. ff. Ad L. Aquil.* non verò criminaliter: sed si veritas per torturam erui non potest, vid. Oldekop. *Obs. Crim. tit. 4 Obs. 17. n. 5.* arbitrariè & extra ordinem, vel pœna pecuniaria, carcere, relegatione, aliàve puniendi sunt: Carpz. *P. 1. qu. 25 n. 3. seq.* melius enim est nocentem impunitum relinquere, quam innocentem condemnare: *l. 5. ff. de Pœn.* & satius est misericordiæ quâm crudelitatis rationem reddere. Moller. *in Semestr. L. 1. cap. 33. in f.* Quomodo Jus Saxon. hic differat vid. Speckhan. *cent. 1. qu. 42.* Sigism. Flach. *in Colleg. Crimin. Disp. 7. th. 18.* Vel (3.) plures simul aliquot vulnera lethalia alicui inflixere, ac de vulneratoribus etiam constat, sed quodnam vulnus primum fuerit illatum, & quisnam primò vulneraverit, dubitatur, & tunc obtinet pœna L. Cornel. de Sicariis, ac omnes qui vulnera lethalia occiso infixêre, gladio puniendi sunt. *d. artic. 148. v.* Wähte aber *Ordinat. Crim.* Berlich. *P. 4. Concl. 11. n. 33. & 34.* Carpz. *d. qu. 25. n. 24. 27. seqq.*

Thes. XXX. Quær. Si omnes vulneraverint, sed non lethaliter, ex iis omnibus autem vulneribus mortuus, an teneantur omnes, aut quidam eorum ex L. Cornel. de Sicar.? Resp. Nullus exinde tenetur, quia

nemo suo facto occidisse dici potest, ideoq; iniqvum videtur, ut ob aliorum concurrentia facta supplicium patiantur; quamvis omnes actione civili pro arbitrio judicis de occisione teneantur. *arg. d. l. 11. §. 2. ff. ad L. Aquil.* Carpz. *d. l. n. 41. seqq.* Gilhaus. *Arb. Crim. cap. 2. tit. 12. n. 21.* Menoch. *A. J. Q. Cent. 4. cas. 362. n. 15. & 16.* Farin. *qu. 96. n. 35. & 40.*

Th. XXXI. Pari modo in delictis privatis fures communiter delinquunt, si unanimi consensu & facto suo furtum committunt. Hinc omnes in solidum tenentur, & potest actor vel omnes convenire, vel unum, etsi unus solus tollere non potuerit: sed unius solutio (scil. dupli vel quadrupli) cœteros à pœna liberat. *l. 21. §. 9. ff. de furt. l. 15. §. 2. ff. Quod vi aut clam. arg. l. 7. in f. l. 9. ff. de JCtione*: At si plures arborem furtim ceciderint, pœna unius alterum non absolvit. *l. 6. princ. Arb. furt. cæs. arg. l. 9. ff. de Jurisd.* Idem est in rapina, cùm improbiores dicantur fures: *l. 14. §. 12. ff. quod met. caus. arg. l. 1. ff. de vi bon. rapt. l. 54. C. de Episc. & Cler.* Hodie quoque, postquam propter nimiam furtorum frequentiam ultimum suplicium in quibusdam casibus constitutum est, cœteris paribus, & concurrentibus legum requisitis, omnes pœnâ laquei sunt afficiendi. Berlich. *P. 5. Conclus. 43. n. 116. v. Si verò criminaliter* Conf. Carpz. *P. 2. qu. 79. n. 14.* Si tamen plures de furto participent, non videtur magnum esse furtum, nisi tanta quantitas sit, ut cujusque portio excedat 5. solidos. *Vid. Disp. de Proport. furt. & laq.* sub Dn. Præs. habita.

Sic quoque auxiliatores actione furti tenentur, *l. 54. §. 4. ff. de furt. l. 34. l. 50. §. 1. eod.* An verò & quando talis auxiliator pœnâ laquei puniri possit, à DD. controvertitur, & communiter distinguenda censent tria

tempora,

tempora, ante delictum, in delicto, & post delictum.

Si ante furtum alicui dolosè auxilium cooperativum manu sua præstitit, ut aliquid lucretur, & exinde participaverit quoque ultra quinque solidos, locum habet pœna furti magni. Philippi *in Usu Pract. Institut. L. 4. tit. 1. Eclog. 6.*

Idem Juris est de auxilio in ipsa contrectatione, sive actu furandi, *vid. l. 52. §. 19. ff. de furt.* dolosè præstito, quod actionem furti operatur, *l. 36. §. 1. ff. de Furt. l. 1 C. de Condict. furtiv. l. 51. §. ult. in f. ff. ad L. Aquil.* imò & pœnâ ordinariâ coerceri solet. Damhoud. *Pr. Crim. cap. 101. n. 5.* Berlich. *P. 5. Concl. 55. n. 20.* Carpz. *in Pract. Crim. qu. 87. n. 19.* Quod si unus sociorum interim excubias agit, die Wacht hält / dum cœteri socii furtum faciunt, si de rebus furtivis tantum participavit, quantùm aliàs ad pœnam laquei dictandam sufficit, suspendi cæteris paribus potest, & hoc specialiter in foro Saxon. receptum. *P. 4. Const. 39.* Carpz. *d. qu. 87. n. 34. seqq.*

Idem est, si causam proximam dedit furto, E. G. scalas scienter accommodando, ferramenta præbendo: Si tamen nihil participaverit de furto, pœnâ ordinariâ puniri non potest. Berlich. *d. l. num. 36.*

Quando verò auxilium post furtum commissum præstitum est tunc auxiliatorem nullatenus suspendii supplicio, sed pœnâ mitiori & extraordinaria pro arbitrio judicis puniendum esse constat *l. 1. in f. C. de his qui latron. l. 40. ff. de Pœn. l. 13. in f. pr. ff. de Offic. Præs.* etsi quoque aliquid ex furto participaverit. Farinac. *Oper. Crimin. P. 5. qu. 132. n. 1.* Sic auxilium post maleficium quis præstat, quando fugienti auxilium ad deviandum præstat, *l. 1. & 2. C. de his qui latron.* Boër. *Decis. 167. n. 4. in f.* vel furi equum ad se salvandum scienter commodat. Farinac. *d. l. n. 13.*

qui

qui tamen eâdem pœna non punitur, quia talis auxiliator proprié non potest dici auxilium præstitisse in furto, sed ad fugam Jul. Clar. *Recept. Sentent. Lib. V. §. f. qu. 90. n.* 2. Carpz. *qu. 87. n. 37.*

Th. XXXII. Cum etiam mandans crimen & mandatarius socii criminis sint, hinc quæritur; An mandans ad eandem pœnam, quâ mandatarius, teneatur? Et Resp. Aff. quia unus per se, alter per alium deliquit, nihil verò interest, utrum quis ipse faciat, an jubeat vel curet ut fiat per alium: *l. 11. pr. l. 15. §. 8. l. 17. §. 7. ff. de Injur.* modò intra fines mandati manserit. Hinc mandans non minùs ac mandatarius ultimo supplicio afficiendus, si alteri mandat homicidium committere, quia sic secuto delicto mandans mortis causam proximam dolo malo præbet, quod perinde est, ac si ipse occidisset: *l. 15. §. 1. ff. ad L. Cornel. de Sicar. l. 11. §. 3. ff. de Injur. l. 5. C. de Accusat. l. 169. de Reg. Jur.* Ferrar. *Pract. in forma Inquisit p. m. 540. n. 9.* nec referre putant, utrum mandatarius aliàs suâ sponte illud perpetraturus fuisset, nec ne, Harprecht. *ad §. 5. Instit. de Publ. Judic. n. 77.* Clar. *Lib. V. Sentent. §. f. qu. 89. n. 1.* Æquius tamen est, mandantem à pœna ordinaria homicidii excusari quando certò scivit aut credidit, illum hoc sine mandato quoq; facturum fuisse. Carpz. *Pr. Crim. qu. 4. n. 29.* Quod si verò mandatarius limites mandati excesserit, mandans de facto illius neutiquam tenetur. Menoch. *Arbitr. Jud. Quæst. L. 2. Cent. 4. cas. 352. n. 3.* nisi tale sit mandatum, quod ad mensuram exequi non potuit. E. G. Er solle Mevium halb todt schlagen / hoc namque in potestate mandatarii non fuit, tam exactè fines mandati observare, quin excederet. Idem est, si jussit vulnerare, alter verò occiderit, aut ità vulneraverit, ut

ut exinde mortuus sit, etsi expresse additum, ne occidat: *vid. Coroll.* 2. Dn. Præs. *Disputat. de Imper. in Pares in f. adject.* (Diss. Fachin. *L.* 1. *c.* 36. Bronchorst. *Miscell. Controv. ass.* 65.) quia vulnera ad mensuram non dantur, neque quis stateram in manibus habet, quâ ictus & vulnera ita ponderare possit, ne quæ lethalia infligat. Est quoque per se res pessimi exempli; Bachov. ad Treutl. *Vol.* 1. *Disp.* 27. *th.* 3. *lit. G.* nec animus occidendi hic requiritur, sed sufficit mandantem esse in dolo, & causam mortis dolose præbere. *l.* 15. *ff. ad L. Cornel. de Sicar.* Carpz. *Pr. Crim. P.* 1. *qu.* 4. *n.* 22.

Aliud est, si jussit verberare, E. G. si quis mandaverit aliquem baculo levi vel manu percutere, tunc si mandatarius occidat, mandans non tenetur pœnâ ordinariâ de homicidio: quia omnino tum excessit mandatarius fines mandati, quos servare potuit; *l.* 7. *ff. ad L. Cornel. de Sicar. l.* 5. *C. eod.* facile enim percutere poterat sine periculo vitæ, seque intra terminos continere, non occidere. Clar. *d. quæst.* 89. *num.* 5. Bachov. *cit. loc.*

Mandatarii verò pœnam quod attinet, certum est eum ordinariæ pœnæ subjici, cum rem illicitam & periculi plenam consultò in se susceperit, quæ ne ullam quidem facti excusationem secum fert, nisi parère habuerit necesse. vid. Farinac. *Pr. Crim. qv.* 97. *cas.* 8. & 9. Berlich. *Aur. Decis.* 75. *n.* 4. tunc enim ei in levioribus ignoscitur; *l.* 157. *pr. l.* 167. *§.* 1. *l.* 119. *pr. ff. de R. J. l.* 1. *v. qvi eam l.* 11. *§. ult. ff. de his qui not. inf. l.* 37. *pr. ff. ad L. Aquil.* Struv. *Exerc.* 22. *th.* 5. in atrocioribus verò propter parendi necessitatem pœna mitigatur: *l.* 20. *ff. de O. & A. l.* 8. *C. ad L. Jul. de vi publ. vel priv. l.* 2. *C. de Sepulchr. viol. junct. l.* 4. *§.* 11. *ff. de Re Milit.* vel si mandatarius quod sibi in-

junctum est, declinare non potuerit. vid. Illustr. Dn. Stryk. *Diss. de Mandato Delinquendi Sect. 1. §. 18. seqq.*

TH. XXXIII. Sic quoq; ut socius criminis delinquit, qui id, quod prohibere potest ac debet, (quales sunt omnes, qui sub imperio vel potestate habent delinquentes) non prohibuit, sed sciens permisit. Et hoc casu tenetur ad reparationem damni, cum culpâ non careat, qui scit & prohibere potest & debet, nec tamen prohibet: Grot. *de Jur. Bell. & Pac. Lib. 2. cap. 21. §. 1. n. 2.* Talem casum habet Brunnem. *ad l. 4. ff. de Noxal. Action.* quo Pastoris Ecclesiæ filius, puer adhuc, sciente & patiente patre sclopetum quod vocant, seu tormentum minus in pago incautè exploserat, ex quo vicinæ domus rusticanæ ignem conceperant, hinc patri ab hac Facult. Jurid. restitutio damni dictata. vid. Brunnem. *Cent. 1. Decis. 42.* Clar. *L. 5. §. f. qu. 86. n. 3 & qu. 87. vers. dictum est.* An verò ob omissam prohibitionem in homicidio dominus vel pater pœna ordinariâ puniri potest? Resp. Aff. cum enim hi potestate sua, quâ gaudent in servos & liberos, delicto obsistere debeant, si possint, ipsi hoc non facientes consentire, & sic tacendo & patiendo quoq; mandasse videntur. *L. Qui patitur. 18. ff. Mandati.* hinc eadem jura quæ de mandato superius dicta sunt, hic obtinent. Idem est si mandatarius excessit fines mandati ad delinquendum præsente & nō contradicente mandante. Farinac. *qu. 153. n. 165.*

TH. XXXIV. Quæ sit pœna ejus, qui alteri fraudulentum consilium suppeditat, sine quo alter socius illud facinus non ausurus fuisset, nunc videamus? Illud verò obligatorium & consultori pessimum esse patet ex *l. 53. in f. de V. S. l. 16. pr. ff. de Pæn. l. 47. ff. de R. J. c. 62. de R. J. in 6.* cum gravius delinquat qui aliis pec-

candi

candi causam præbet, quam si quis solus delinquit; *Nov. 8. cap. 8. pr.* &, cùm tale consilium degeneret in mandatum rei turpis, *l. 6. §. 5. ff. Mand.* hinc eadem jura hic quoque obtinent, quæ de mandante supra proposuimus Conf. Menoch. *A. J. Q. cas. 351. n. 17.* Damhoud. *Pr. Crim. cap. 116. n. 3. & cap. 133. n. 2. & 3.* Harpr. *Tr. Crim. ad §. Item Lex Cornel. de Sicar. J. de Publ. Judic. n. 97.* Farinac. *Q. 129. P. 2. n. 26. & 27.*

Idem est in persuadente, qui itidem eâdem pœnâ tenetur. E. G. Si quis servo alterius persuasit, ut res furtivas ad se perferret, idque dominus, ut eum in furto deprehenderet, permisit, tunc & persuadens actione furti, perindè uti fur, convenitur & servi corrupti actione tenetur. Dn. Præs. *in Hypomnem. Instit. tit. de Obl. quæ ex del. §. 6. pag. 127.*

TH. XXXV. Qui ut socius de delicto scienter & fraudulenter participat, ille quoque dignus est ut plectatur. An verò hic pœna ordinaria locum habeat, non omni caret dubio. Non desunt DD. qui illud affirmant, uti Prosp. Farinac. *Oper. Crim. P. 5. qu. 129. n. 35.* Jodocus Damhoud. *in Prax. Rer. Crim. cap. 116. n. 2.* Verior tamen est sententia eorum, qui iis pœnam extraordinariam, se veriorem tamen, putà fustigationem ac perpetuam relegationem infligi debere asserunt: uti Carpz. *in Pract. Crim. qu. 87. n. 43. & 47. & in Jurisprud. Forens. P. 4. Const. 40. def. 6.* quia sui lucri causa hoc delictum jam tum commissum tantummodò adprobant. An verò quis scienter & dolosè participaverit, vel res, v. gr. furtivas, ad se receperit, vendiderit, vel aliis modis latronibus & furibus adjumenta subministraverit, succurrerit, & patrocinatus fuerit, tormentis examinari potest. *artic. 40. in pr. Ord. Crim.* Joh. Zan-

ger. *de Quæst. & Tort. Reor. cap. 2. n. 186. seqq.* De Jure Saxonico si socius v. g. furti ex rebus surreptis tantum participaverit quantum ad pœnam mortis dictandam sufficit, non minus ac socius principalis laqueo punitur, etiamsi in ipso furto manum non admoverit: vid. *Const. Saxon. P. 4. Constitut. 39.* dummodo lucrum illud excedat quinque solidos. Carpz. *ad d. Constit. def. 2. num. 3.* aliàs extraordinariâ saltem pœna punitur.

TH. XXXVI. Quæ sit pœna eorum, qui delinquentes ac homines facinorosos, E. G. fures, cum rebus furtivis scienter receptant, valdè à DD. controvertitur. Alii enim tenent, hos eâdem pœnâ quâ ipsos fures afficiendos esse, moti *l. 1. ff. de Recept. l. 1. C. de his qui latron. vel al. crim. reos occult. §. 4. in f. Instit. de Obl. quæ ex del. l. 3. §. 3. ff. de Incend. ruin. naufrag. l. 6. §. 2. ibi qui furanti sinum præbuit. ff. ad L. Jul. Pecul. l. un. C. de crim. pecul. l. 3. §. 12. ff. ad SC. Silan. l. 14. C. de furt. L. Congruit. 13. pr. ff. de Offic. Præs. Stephani ad artic. 40. C. C. V.* Damhoud. *Prax. Crim. cap. 135. n. 2.* Jul. Clar. *in Pract. Crimin. §. f. qu. 90. n. 9.* Zanger. *de Quæstion. cap. 2. n. 180.* Zoes. *Comment. ad ff. tit. de Recept. n. 1.* Gail. *de Pace Publ. L. 2. c. 10. n 1.* Verùm hanc similitudinem pœnæ satis rigorosæ DD. communiter restringunt ad eos receptatores qui simul societatem aliquam criminis contraxerunt, & se principalibus associarunt, ita ut participent de consilio & lucro: Brunnem. *ad d. l. 1. C. de his qui latron. & ad l. 1. ff. de Recept. n. 2.* Hahn. ad Wesenbec. *P. 2. tit. ff. de Receptat. num. 1. vers. Alioquin.* Struv. *Ex. 48. th. 103.* Lauterb. *Compend. ff. tit. de Receptat. pag. 675.* Petr. Gregor. *Syntagm. Jur. Lib 37. cap. 15. n. 2.* & huc pertinet vulgatum illud der Hehler und der Stehler haben einerley Verdamniß. vid. Wehner. *in Obs. Pract.* & Besold. *in*

Thesauro

Thesauro Pract. verb. Hehler. *it. Supplement.* Speidel. *Notabil. verb.* Sprichwörter. *p. m. 392.* Alii eos extra ordinem arbitrio judicis, ut relegatione, *vid. l. ult. §. f. de Abigeis*, puniendos esse volunt, uti Finckelth. *Obs. 117. n. 8. seqq.* Carpz. *P. 4. Const. 40. def. 6. & Prax. Crim. qu. 87. num. 51.* Menoch. *A. J. Q. cas. 348.* Idem *de Præsumpt. Lib. 5. Præs. ult. n. 2.* Gomez. *Resolut. Tom. 3. cap. 3. n. 50.* Harpr. *ad §. 4. Inst. de Obl. quæ ex del. n. 22. vers. melius quoque.*

Sed hos Dd. intelligendos esse de nudis ac simplicibus receptatoribus patet *ex l. 3. §. 3. in f. ff. de Incend. ruin. naufr. Constit. Crim. artic. 177. ibi* aber in einem fall anders dann in dem andern. Carpz. *P. 3. qv. 134. n. 41. seq.* Lauterb. *d. Disp. de Voluntate th. 9. n. 12.* Brunnem. *cit. loc.* Eos qvoqve qvi personas conjunctas, ut cognatum vel affinem furem, latronem receperunt, cùm id non stimulo malitiæ, sed imperio affectionis fecisse censeantur; mitius puniendos esse docet *l. 2. ibique Brunnem. ff. de Receptat.* *Meier Coll. Jur. Argent. lib. 47. tit. 16. th. 4. n. 2. Perez. ad Cod. tit. de his qvi latron. n. 3. Carpz. qv. 134. n. 48. seqv. Duaren. Comment. in tit. de Receptat. p. m. 822.*

TH. XXXVII. Si qvis solummodo conscius fuerit criminis alicujus, regulariter pœnâ aliqvâ non tenetur, *l. 48. §. 1, ff. de Furt. Carpz. qv. 134. n. 60.* aut, si tenetur, saltem extraordinariâ vel arbitrariâ pœnâ afficiendus est: *l. 2. ad L. Pompej. de Parricid.* qvia ob solam scientiam non fit qvisqvam socius criminis, uti *supra th. 23.* demonstravimus, neqve regulariter aliqvis cogi potest ut delictum accuset; *can. Placuit 3. caus. 6. qv. 2. l. pen. ff. de furt.* nisi jubeatur à Magistratu, aut legibus id cautum sit, ut in delicto atrocissimo per qvod salus Reipubl. periclitetur, scil. Crim. læs. Majest. item Parricidii &c. Conf. Brunnem. *Proc. Inqvisit. c. 4. n. 27.* Maxima qvondam

dam fuit contentio circa hanc materiam inter veteres illos Antistites Justitiæ, Bartolum & Baldum; Ille enim scriptum reliqvit, solam scientiam sufficere ad pœnam læsæ Majestatis: Baldus verò ob hanc doctrinam animam Bartoli in inferno cruciari dixit, *vid. Jul. Clar. §. f, qv. 87. n.* 2. amborum sententiam ejusqve veritatem excutit Matthæi *de Crimin. lib. 48. tit. 2. n. 23. seqq.*

Th. XXXIIX. Nec ille qvi delictum jam perpetratum postmodum ratum habet, pœnâ aliquâ corporis afflictivâ puniri potest, cum per solam ratihabitionem delicti non fiat particeps ac socius, qvia non est causa damni anteà dati, sed solùm levi pœnâ extraordinariâ. Farinac. *qu. 135. n. 63.* Covarruv. *in Clement. Si furiosus P. 2. §. 1. n. 5.* Bajard. *ad Clar. qv. 86. n. 23.*

Et licet ratihabitionis in jure nostro tanta sit efficacia, ut faciat negotium ejus, cujus anteà non fuerat, *l. 6. §. 9. ff. de Neg. gest.* imò & mandato aliquando comparetur, *c. 10. de R. J. in 6. l. 60. ff. eod.* hoc tamen solummodo verum est in contractibus & negotiis civilibus. Instas; Dictum est *supra th. 24.* ratihabitionem etiam in delictis mandato comparari. *d. ll.* Resp. hoc verum est quoad interesse, ut loqvuntur, civile sive pecuniarum.

Th. XXXIX. Concurrunt qvoqve ad delictum alterius laudatores & assentatores, qvi licet pœnâ aliqvâ ordinariâ ut socii criminis puniri neqveant, non tamen immunes sunt à pœna extraordinaria, dum qvodammodo in culpa sunt, & animum suum malevolum produnt. Qvatenus verò delictum adhuc faciendum laudant & adprobant, eatenus hæc laudatio degenerat in malevolum ac fraudulentum consilium aut persvasionem, eademque jura & hic obtinent. *Conf. th. 34.*

Th. XL. Anteqvam hinc discedamus, excutienda venit

venit quæstio admodum dubia; An verba, *ope & consilio, in §. 11. Inst. de Obl. quæ ex delict.* conjunctim an disjunctim sint accipienda? Nos putamus verba illa disjunctim accipienda esse, *l. 53. §. 1. ff. de V. S. l. 52. §. 19. ff. de Furt.* & stricto jure alterutrum sufficere, opem vel consilium furibus v. gr. scienter & dolo malo præstitisse, modo præsupponamus non adhortationem generalem ad delinquendum, sed *consilium* speciale & cum aliqua instructione ad furandum; etsi enim & hoc sensu diversæ species sint, & aliud factum sit ejus, qui ope, aliud ejus, qui consilio furtum facit, *d. l. 53. §. 1. de V. S.* utrumq; tamen separatim eum effectum habet, ut quis tanquam verus socius criminis ordinariâ pœnâ puniri possit: Atque ità superfluum est, verba illa conjunctim requirere. Ità nobiscum sentiunt Carpz *Pr. Crim. P. 2. qu. 87. n. 2.* Tabor. *Crim. Definit. Racem. 4 th. 16.* Harprecht *ad §. 11. Inst. de Obl. quæ ex del. n. 3.* Borcholt. *Comment. ad Instit. d. §. 11.* Lauterbach. *Compend. ff. tit. de Furtis. pag. 653.* Ungepaur. *Exercit. Justin. 13. qu. 7.* Possunt tamen hæc duo *ope & consilio* etiam conjunctivè intelligi; quando scil. consilium tam generale accipitur, quod nihil opis vel instructionis ad furtum contineat. Cæterùm ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον conjuncta esse solent, dum nemo videtur opem tulisse, nisi qui & consilium malignum, saltem implicitè habuerit, h. e dolo malo & animo furandi opem tulerit. vid. *verba final. d. l. 53. §. 1. de V. S.* Inprimis verò in pœna corporali hæc duo, ope & consilio, conjunctim ex æquitate requiruntur, cum hic non agatur de glande legenda, sed de sanguine hominis profundendo.

Sect. III.

De nunciatione Socii Criminis.

Th. XLI.

QVando itaque reus aliquis convictus & confessus de quodam crimine, ein überwundener Mißethäter / quiq; in maleficio auxiliatores habuit, der in seiner Mißethat Helffer gehabt / in vinculis sive carcere aliquem socium nominat, Qu. quam fidem hæc nominatio habeat & quale indicium exinde oriatur? Dd. hic admodum fluctuantur, nec inter se conveniunt. Nonnulli his confessionibus prorsus nihil tribuunt. Alii ex confessionibus duorum complicum sufficiens indicium ad torturam oriri volunt, quamvis alia adminicula non accedant. Alii hoc non aliter quàm aliis indiciis accedentibus concedunt. Quidam existimant hanc confessionem à sociis factam ne quidem ad specialem inquisitionem sufficere, nisi stipata sit certis requisitis *in artic. 31. Const. Crim.* enumeratis Vid. Esbach. *Notæ & Addit. ad Carpz. Jurispr. Forens. P. 4. C. 2. def. 5. n. 8.* Tabor. *de Confrontat. Disp. 4. th. 1. 2. 6. 7. 8.* Nos hanc ultimam opinionem cum Carpz. *in Prax. Crim. P. 3. qu 121. num. 20. & seqq.* amplectimur. Distinguendum tamen censemus inter denunciationem simplicem & qualificatam, & in Ord. Crim. *art. 31.* juxta inscriptionem communem *praced. artic. 29.* quidem de indicio ad torturam sufficienti agi concedimus, si nempè requisitæ ibi qualitates concurrant, tutior tamen videtur esse sententia existimantium, hanc denunciationem tantùm proficere (1.) ad instituendam inquisitionem; (2.) ad exigendam responsionem; ac (3.) etiam confrontationem: non etiam simpliciter ad torturam;

arg.

arg. artic. 6. Ordin. Crim. Tabor. *de Tortura cap. 4. th. 10.* Torturæ autem tum demum locum esse, si ex inqvisitione, responsionibus & confrontationibus fortiora indicia emergant. *arg. h. artic. 31. pr. ibi.* Argwöhnigkeit wieder den Besagten. vid. Disput. sub Dn. Præside habita *de Fallac. Crim. Indic. Sect. 1. §. 31.*

TH. XLII. Referuntur verò *in d. artic. 31. Ordin. Crim.* quinq; requisita, quæ omnia copulativè existere debent, quæque jam ordine exponenda sunt.

TH. XLIII. Primò requiritur ut interrogatio de complicibus seu sociis criminis fiat à judice in carcere vel tortura, & quidem in genere, ac sine suggestione: E. G. quis cum ipso fuerit: *h. artic. 31. vers.* Daß er in gemein gefraget. *arg. l. 1. §. 21. ff. de quæst.* quia si in specie fieret interrogatio, hoc potius damnandam saperet suggestionem & nullius esset momenti. vid. Disp. sub Dn. Præside habita. *de Suggestion. earumq; jure, cap. 5. §. 29.* Oldekop. *Tit. 4. Crim. Observ. 10. n. 6.* Hoc tamen duobus modis limitatur. (1.) Nisi reus jam fateatur, se cum sociis deliquisse, & non exprimat eorum nomina, nam tunc potest interrogari & moneri, ut eos in specie nominet. (2.) Nisi præsumptiones & indicia particularia contra certam personam militent, quo casu specialis quoq; interrogatio non erit prohibita. *vid. cit. Disp. de Suggestion. cap. 5. n. 30.*

TH. XLIV. Quid autem si facinorosus spontè & planè non interrogatus socios aliquos nominet? Arbitrantur pleriq; ejusmodi nominationem omnino negligendam esse, quòd testis ultrò se offerens in jure suspectus sit. vid. *Consil. Argentorat. Vol. 2. Consil. 53. n. 20.* Enim verò accipiendum hoc videtur de effectu pleniore, ut scil. denuncians fidem faciat criminis. Menoch.

qui tamen eâdem pœna non punitur, quia talis auxiliator proprié non potest dici auxilium præstitisse in furto, sed ad fugam Jul. Clar. *Recept. Sentent. Lib. V. §. f. qu. 90. n.* 2. Carpz. *qu. 87. n. 37.*

TH. XXXII. Cum etiam mandans crimen & mandatarius socii criminis sint, hinc quæritur; An mandans ad eandem pœnam, quâ mandatarius, teneatur? Et Resp. Aff. quia unus per se, alter per alium deliquit, nihil verò interest, utrum quis ipse faciat, an jubeat vel curet ut fiat per alium: *l. 11. pr. l. 15. §. 8. l. 17. §. 7. ff. de Injur.* modò intra fines mandati manserit. Hinc mandans non minùs ac mandatarius ultimo supplicio afficiendus, si alteri mandat homicidium committere, quia sic secuto delicto mandans mortis causam proximam dolo malo præbet, quod perinde est, ac si ipse occidisset: *l. 15. §. 1. ff. ad L. Cornel. de Sicar. l. 11. §. 3. ff. de Injur. l. 5. C. de Accusat. l. 169. de Reg. Jur.* Ferrar. *Pract. in forma Inquisit p. m. 540. n. 9.* nec referre putant, utrum mandatarius aliàs suâ sponte illud perpetraturus fuisset, nec ne, Harprecht. *ad §. 5. Instit. de Publ. Judic. n. 77.* Clar. *Lib. V. Sentent. §. f. qu. 89. n. 1.* Æquius tamen est, mandantem à pœna ordinaria homicidii excusari quando certò scivit aut credidit, illum hoc sine mandato quoq; facturum fuisse. Carpz. *Pr. Crim. qu. 4. n. 29.* Quod si verò mandatarius limites mandati excesserit, mandans de facto illius neutiquam tenetur. Menoch. *Arbitr. Jud. Quæst. L. 2. Cent. 4. cas. 352. n. 3.* nisi tale sit mandatum, quod ad mensuram exequi non potuit. E. G. Er solle Mevium halb todt schlagen / hoc namque in potestate mandatarii non fuit, tam exactè fines mandati observare, quin excederet. Idem est, si jussit vulnerare, alter verò occiderit, aut ità vulneraverit, ut

ut exinde mortuus sit, etsi expressè additum; ne occidat: *vid. Coroll.* 2. Dn. Præs. *Disputat. de Imper. in Pares in f. adject.* (Diss. Fachin. *L.* 1. *c.* 36. Bronchorst. *Miscell. Controv. ass.* 65.) quia vulnera ad mensuram non dantur, neque quis stateram in manibus habet, quâ ictus & vulnera ita ponderare possit, ne quæ lethalia infligat. Est quoque per se res pessimi exempli; Bachov. ad Treutl. *Vol.* 1. *Disp.* 27. *th.* 3. *lit. G.* nec animus occidendi hic requiritur, sed sufficit mandantem esse in dolo, & causam mortis dolosè præbere. *l.* 15. *ff. ad L. Cornel. de Sicar.* Carpz. *Pr. Crim. P.* 1. *qu.* 4. *n.* 22.

Aliud est, si jussit verberare, E. G. si quis mandaverit aliquem baculo levi vel manu percutere, tunc si mandatarius occidat, mandans non tenetur pœnâ ordinariâ de homicidio: quia omnino tum excessit mandatarius fines mandati, quos servare potuit; *l.* 7. *ff. ad L. Cornel. de Sicar. l.* 5. *C. eod.* facilè enim percutere poterat sine periculo vitæ, seque intra terminos continere, non occidere. Clar. *d. quæst.* 89. *num.* 5. Bachov. *cit. loc.*

Mandatarii verò pœnam quod attinet, certum est eum ordinariæ pœnæ subjici, cum rem illicitam & periculi plenam consultò in se susceperit, quæ ne ullam quidem facti excusationem secum fert, nisi parère habuerit necesse. vid. Farinac. *Pr. Crim. qv.* 97. *cas.* 8. & 9. Berlich. *Aur. Decis.* 75. *n.* 4. tunc enim ei in levioribus ignoscitur; *l.* 157. *pr. l.* 167. *§.* 1. *l.* 119. *pr. ff. de R. J. l.* 1. *v. qvi eam l.* 11. *§. ult. ff. de his qui not. inf. l.* 37. *pr. ff. ad L. Aquil.* Struv. *Exerc.* 22. *th.* 5. in atrocioribus verò propter parendi necessitatem pœna mitigatur: *l.* 20. *ff. de O. & A. l.* 8. *C. ad L. Jul. de vi publ. vel priv. l.* 2 *C. de Sepulchr. viol. junct. l.* 4. *§.* 11. *ff. de Re Milit.* vel si mandatarius quod sibi in-

junctum est, declinare non potuerit. vid. Illustr. Dn. Stryk. *Disp. de Mandato Delinquendi Sect. 1. §. 18. seqq.*

TH. XXXIII. Sic quoq; ut socius criminis delinquit, qui id, quod prohibere potest ac debet, (quales sunt omnes, qui sub imperio vel potestate habent delinquentes) non prohibuit, sed sciens permisit. Et hoc casu tenetur ad reparationem damni, cum culpâ non careat, qui scit & prohibere potest & debet, nec tamen prohibet: Grot. *de Jur. Bell. & Pac. Lib. 2. cap. 21. §. 1. n. 2.* Talem casum habet Brunnem. *ad l. 4. ff. de Noxal. Action.* quo Pastoris Ecclesiæ filius, puer adhuc, sciente & patiente patre sclopetum quod vocant, seu tormentum minus in pago incautè exploserat, ex quo vicinæ domus rusticanæ ignem conceperant, hinc patri ab hac Facult. Jurid. restitutio damni dictata. vid. Brunnem. *Cent. 1. Decis. 42.* Clar. *L. 5. §. f. qu. 86. n. 3 & qu. 87. vers. dictum est.* An verò ob omissam prohibitionem in homicidio dominus vel pater pœna ordinariâ puniri potest? Resp. Aff. cum enim hi potestate sua, quâ gaudent in servos & liberos, delicto obsistere debeant, si possint, ipsi hoc non facientes consentire, & sic tacendo & patiendo quoq; mandasse videntur. *L. Qui patitur. 18. ff. Mandati.* hinc eadem jura quæ de mandato superius dicta sunt; hic obtinent. Idem est si mandatarius excessit fines mandati ad delinquendum præsente & nō contradicente mandante. Farinac. *qu. 153. n. 165.*

TH. XXXIV. Quæ sit pœna ejus, qui alteri fraudulentum consilium suppeditat, sine quo alter socius illud facinus non ausurus fuisset, nunc videamus? Illud verò obligatorium & consultori pessimum esse patet ex *l. 53. in f. de V. S. l. 16. pr. ff. de Pœn. l. 47. ff. de R. J. c. 62. de R. J. in 6.* cum gravius delinquat qui aliis pec-

candi

candi causam præbet, quam si quis solus delinquit; *Nov. 8. cap. 8. pr.* &, cùm tale consilium degeneret in mandatum rei turpis, *l. 6. §. 5. ff. Mand.* hinc eadem jura hic quoque obtinent, quæ de mandante supra proposuimus Conf. Menoch. *A. J. Q. cas. 351. n. 17.* Damhoud. *Pr. Crim. cap. 116. n. 3. & cap. 133. n. 2. & 3.* Harpr. *Tr. Crim. ad §. Item Lex Cornel. de Sicar. J. de Publ. Judic. n. 97.* Farinac. *Q. 129. P. 2. n. 26. & 27.*

Idem est in persuadente, qui itidem eâdem pœnâ tenetur. E. G. Si quis servo alterius persuasit, ut res furtivas ad se perferret, idque dominus, ut eum in furto deprehenderet, permisit, tunc & persuadens actione furti, perinde uti fur, convenitur & servi corrupti actione tenetur. Dn. Præs. *in Hypomnem. Instit. tit. de Obl. quæ ex del. §. 6. pag. 127.*

Th. XXXV. Qui ut socius de delicto scienter & fraudulenter participat, ille quoque dignus est ut plectatur. An verò hic pœna ordinaria locum habeat, non omni caret dubio. Non desunt DD. qui illud affirmant, uti Prosp. Farinac. *Oper. Crim. P. 5. qu. 129. n. 35.* Jodocus Damhoud. *in Prax. Rer. Crim. cap. 116. n. 2.* Verior tamen est sententia eorum, qui iis pœnam extraordinariam, se veriorem tamen, purà fustigationem ac perpetuam relegationem infligi debere asserunt: uti Carpz. *in Pract. Crim. qu. 87. n. 43. & 47. & in Jurisprud. Forens. P. 4. Const. 40. def. 6.* quia sui lucri causa hoc delictum jam tum commissum tantummodò adprobant. An verò quis scienter & dolosè participaverit, vel res, v. gr. furtivas, ad se receperit, vendiderit, vel aliis modis latronibus & furibus adjumenta subministraverit, succurrerit, & patrocinatus fuerit, tormentis examinari potest. *artic. 40. in pr. Ord. Crim.* Joh. Zan-

ger. *de Quaest. & Tort. Reor. cap. 2. n. 186. seqq.* De Jure Saxonico si socius v. g. furti ex rebus surreptis tantum participaverit quantum ad pœnam mortis dictandam sufficit, non minus ac socius principalis laqueo punitur, etiamsi in ipso furto manum non admoverit: vid. *Const. Saxon. P. 4. Constitut. 39.* dummodo lucrum illud excedat quinque solidos. Carpz. *ad d. Constit. def. 2. num. 3.* aliàs extraordinariâ saltem pœna punitur.

Th. XXXVI. Quæ sit pœna eorum, qui delinquentes ac homines facinorosos, E. G. fures, cum rebus furtivis scienter receptant, valdè à DD. controvertitur. Alii enim tenent, hos eâdem pœnâ quâ ipsos fures afficiendos esse, moti *l. 1. ff. de Recept. l. 1. C. de his qui latron. vel al. crim. reos occult. §. 4. in f. Instit. de Obl. quæ ex del. l. 3. §. 3. ff. de Incend. ruin. naufrag. l. 6. §. 2. ibi qui furanti sinum præbuit. ff. ad L. Jul. Pecul. l. un. C. de crim. pecul. l. 3. §. 12. ff. ad SC. Silan. l. 14. C. de furt. L. Congruit. 13. pr. ff. de Offic. Præs. Stephani ad artic. 40. C. C. C.* Damhoud. *Prax. Crim. cap. 135. n. 2.* Jul. Clar. *in Pract. Crimin. §. f. qu. 90. n. 9.* Zanger, *de Quaestion. cap. 2. n. 180.* Zoes. *Comment. ad ff. tit. de Recept. n. 1.* Gail. *de Pace Publ. L. 2. c. 10. n 1.* Verùm hanc similitudinem pœnæ satis rigorosæ DD. communiter restringunt ad eos receptatores qui simul societatem aliquam criminis contraxerunt, & se principalibus associarunt, ita ut participent de consilio & lucro: Brunnem. *ad d. l. 1. C. de his qui latron. & ad l. 1. ff. de Recept. n. 2.* Hahn. ad Wesenbec. *P. 2. tit. ff. de Receptat. num. 1. vers. Aliòquin.* Struv. *Ex. 48. th. 103.* Lauterb. *Compend. ff. tit. de Receptat. pag. 675.* Petr. Gregor. *Syntagm. Jur. Lib. 37. cap. 15. n. 2.* & huc pertinet vulgatum illud der Hehler und der Stehler haben einerley Verdammniß. vid. Wehner. *in Obs. Pract. &* Besold. *in*

Thesauro

Thesauro Pract. verb. Hehler. *it. Supplement.* Speidel. *Notabil. verb.* Sprichwörter. *p. m. 392.* Alii eos extra ordinem arbitrio judicis, ut relegatione, *vid. l. ult. §. f. de Abigeis*, puniendos esse volunt, uti Finckelth. *Obs. 117. n. 8. seqq.* Carpz. *P. 4. Const. 40. def. 6. & Prax. Crim. qu. 87. num. 51.* Menoch. *A. J. Q. cas. 348.* Idem *de Præsumpt. Lib. 5. Præs. ult. n. 2.* Gomez. *Resolut. Tom. 3. cap. 3. n. 50.* Harpr. *ad §. 4. Inst. de Obl. quæ ex del. n. 22. vers. melius quoque.*

Sed hos Dd. intelligendos esse de nudis ac simplicibus receptatoribus patet *ex l. 3. §. 3. in f. ff. de Incend. ruin. naufr. Constit. Crim. artic. 177. ibi* aber in einem fall anders dann in dem andern. Carpz. *P. 3. qv. 134. n. 41. seq.* Lauterb. *d. Disp. de Voluntate th. 9. n. 12.* Brunnem. *cit. loc.* Eos qvoqve qvi personas conjunctas, ut cognatum vel affinem furem, latronem receperunt, cùm id non stimulo malitiæ, sed imperio affectionis fecisse censeantur; mitius puniendos esse docet *l. 2. ibique Brunnem. ff. de Receptat.* *Meier Coll. Jur. Argent. lib. 47. tit. 16. th. 4. n. 2. Perez. ad Cod. tit. de his qvi latron. n. 3. Carpz. qv. 134. n. 48. seqv. Duaren. Comment. in tit. de Receptat. p. m. 822.*

TH. XXXVII. Si qvis solummodo conscius fuerit criminis alicujus, regulariter pœnâ aliqvâ non tenetur, *l. 48. §. 1, ff. de Furt. Carpz. qv. 134. n. 60.* aut, si tenetur, saltem extraordinariâ vel arbitrariâ pœnâ afficiendus est: *l. 2. ad L. Pompej. de Parricid.* qvia ob solam scientiam non fit qvisqvam socius criminis, uti *supra th. 23.* demonstravimus, neqve regulariter aliqvis cogi potest ut delictum accuset; *can. Placuit 3. caus. 6. qv. 2. l. pen. ff. de furt.* nisi jubeatur à Magistratu, aut legibus id cautum sit, ut in delicto atrocissimo per qvod salus Reipubl. periclitetur, scil. Crim. læs. Majest. item Parricidii &c. Conf. Brunnem. *Proc. Inqvisit. c. 4. n. 27.* Maxima qvondam

dam fuit contentio circa hanc materiam inter veteres illos Antistites Justitiæ, Bartolum & Baldum; Ille enim scriptum reliqvit, solam scientiam sufficere ad pœnam læsæ Majestatis: Baldus verò ob hanc doctrinam animam Bartoli in inferno cruciari dixit. *vid. Jul. Clar. §. f. qv. 87. n. 2.* amborum sententiam ejusqve veritatem excurit Matthæi *de Crimin. lib. 48. tit. 2. n. 23. seqq.*

TH. XXXIIX. Nec ille qvi delictum jam perpetratum postmodum ratum habet, pœnâ aliquâ corporis afflictivâ puniri potest, cum per solam ratihabitionem delicti non fiat particeps ac socius, qvia non est causa damni anteà dati, sed solùm levi pœnâ extraordinariâ. Farinac. *qu. 135. n. 63.* Covarruv. *in Clement. Si furiosus P. 2. §. 1. n. 5.* Bajard. *ad Clar. qv. 86. n. 23.*

Et licet ratihabitionis in jure nostro tanta sit efficacia, ut faciat negotium ejus, cujus anteà non fuerat, *l. 6. §. 9. ff. de Neg. gest.* imò & mandato aliquando comparetur, *c. 10. de R. J. in 6. l. 60. ff. eod.* hoc tamen solummodo verum est in contractibus & negotiis civilibus. Instas; Dictum est *supra th. 24.* ratihabitionem etiam in delictis mandato comparari. *d. ll.* Resp. hoc verum est quoad interesse, ut loqvuntur, civile sive pecuniarum.

TH. XXXIX. Concurrunt qvoqve ad delictum alterius laudatores & assentatores, qvi licet pœnâ aliqvâ ordinariâ ut socii criminis puniri neqveant, non tamen immunes sunt à pœna extraordinaria, dum qvodammodo in culpa sunt, & animum suum malevolum produnt. Qvatenus verò delictum adhuc faciendum laudant & adprobant, eatenus hæc laudatio degenerat in malevolum ac fraudulentum consilium aut persvasionem, eademque jura & hic obtinent. *Conf. th. 34.*

TH. XL. Anteqvam hinc discedamus, excutienda

venit

venit quæstio admodum dubia; An verba, *ope & consilio, in §.11. Inst. de Obl. quæ ex delict.* conjunctim an disjunctim sint accipienda? Nos putamus verba illa disjunctim accipienda esse, *l.53.§.1.ff.de V.S.l.52.§.19.ff.de Furt.* & stricto jure alterutrum sufficere, opem vel consilium furibus v. gr. scienter & dolo malo præstitisse, modo præsupponamus non adhortationem generalem ad delinquendum, sed *consilium* speciale & cum aliqua instructione ad furandum; etsi enim & hoc sensu diversæ species sint, & aliud factum sit ejus, qui ope, aliud ejus, qui consilio furtum facit, *d.l.53.§.1.de V.S.* utrumq; tamen separatim eum effectum habet, ut quis tanquam verus socius criminis ordinariâ pœnâ puniri possit: Atque ità superfluum est, verba illa conjunctim requirere. Ità nobiscum sentiunt Carpz *Pr.Crim.P.2.qu.87.n.2.* Tabor. *Crim. Definit. Racem. 4. th. 16.* Harprecht *ad §.11. Inst. de Obl. quæ ex del. n. 3.* Borcholt. *Comment. ad Instit. d.§.11.* Lauterbach. *Compend.ff. tit.de Furtis.pag.653.* Ungepaur. *Exercit. Justin. 13. qu.7.* Possunt tamen hæc duo *ope & consilio* etiam conjunctivè intelligi; quando scil. consilium tam generale accipitur, quod nihil opis vel instructionis ad furtum contineat. Cæterùm ἐπὶ τὸ πλεῖστον conjuncta esse solent, dum nemo videtur opem tulisse, nisi qui & consilium malignum, saltem implicitè habuerit, h. e dolo malo & animo furandi opem tulerit. vid. *verba final. d.l.53.§.1.de V.S.* Inprimis verò in pœna corporali hæc duo, ope & consilio, conjunctim ex æquitate requiruntur, cum hic non agatur deglande legenda, sed de sanguine hominis profundendo.

SECT. III.

arg. artic. 6. Ordin. Crim. Tabor. *de Tortura cap. 4. th. 10.* Torturæ autem tum demum locum esse, si ex inqvisitione, responsionibus & confrontationibus fortiora indicia emergant. *arg. h. artic. 31. pr. ibi.* Argwöhnigkeit wieder den Besagten. vid. Disput. sub Dn. Præside habita *de Fallac. Crim. Indic. Sect. 1. §. 31.*

Th. XLII. Referuntur verò *in d. artic. 31. Ordin. Crim.* quinq; requisita, quæ omnia copulativè existere debent, quæque jam ordine exponenda sunt.

Th. XLIII. Primò requiritur ut interrogatio de complicibus seu sociis criminis fiat à judice in carcere vel tortura, & quidem in genere, ac sine suggestione: E. G. quis cum ipso fuerit: *h. artic. 31. vers.* Daß er ingemein gefraget. *arg. l. 1. §. 21. ff. de qvæst.* quia si in specie fieret interrogatio, hoc potius damnandam saperet suggestionem & nullius esset momenti. vid. Disp. sub Dn. Præside habita, *de Suggestion. earumq; jure, cap. 5. §. 29.* Oldekop. *Tit. 4. Crim. Observ. 10. n. 6.* Hoc tamen duobus modis limitatur. (1.) Nisi reus jam fateatur, se cum sociis deliquisse, & non exprimat eorum nomina, nam tunc potest interrogari & moneri, ut eos in specie nominet. (2.) Nisi præsumptiones & indicia particularia contra certam personam militent, quo casu specialis quoq; interrogatio non erit prohibita. *vid. cit. Disp. de Suggestion. cap. 5. n. 30.*

Th. XLIV. Quid autem si facinorosus sponte & planè non interrogatus socios aliquos nominet? Arbitrantur pleriq; ejusmodi nominationem omnino negligendam esse, quòd testis ultrò se offerens in jure suspectus sit. vid. *Consil. Argentorat. Vol. 2. Consil. 53. n. 20.* Enim verò accipiendum hoc videtur de effectu pleniore, ut scil. denuncians fidem faciat criminis. Menoch.

A. J. Q. cas. 474 n. 49. seqq. Interim tamen talis denunciatio planè contemnenda non est; *conf. Nov. 124. cap. 2.* cùm judici viam aperiat ad inquirendum & assumendum alias informationes contra nominatum. Clar. *Lib. 5. Sentent. §. f. qu. 6. n. 5.* Brunnem. *Proc. Inquis. cap. 4. n. 32.* Reipublicæ quoq; interest crimina quantocyùs detegi, nec primos istos gradus & adminicula investigandæ veritatis otiosè negligi Tabor. *de Confront. Disp. 4. sc. 2. th. 10. p. m. 400.* Nec dictum talis socii accipiendum ut dictum testis, sed tanquam denunciatoris vel notificantis, qualis & potest esse infamis, Brunnem. *Consil. 175. n. 15.* qui tantummodo viam sternit judici ad inquirendum; *l. 1. §. 26. vers. causâ cognitâ ff. de quæst.* adeoque interest inter fundandam & inchoandam inquisitionem. Tabor. *ex Claro. cit. loc.*

Th. XLV. Deinde requiritur, ut interrogetur de omnibus circumstantiis, quomodo, quò in loco, & quo tempore socius, quem nominavit, ei præstò fuerit, quos tractatus de patrando maleficio inter se habuerint: *cap. 6. pr. X. de Homicid.* Carpz. *cit. loc.* Mascard. *de Probat. Conclus. 1386.* ex hac enim interrogatione judici constare potest, an reus interrogatus verisimilia dicat, & an ei fides habenda sit; nec ne. *h. artic. 31. vers.* Zum andern. Menoch. *cas. 474. n. 58. 59.* Zanger. *d. c. 2. n. 64.* Communiter verò referuntur septem circumstantiæ vulgato versiculo:

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo quando?

Wesenbec. *in Paratit. de Pœn. n. 8.* Alii octo afferunt; *Innocent. III. in c. 37. X. de Testib.* novem & ultra; alii decem constituunt; alii denique quatuordecim enumerant, certis versiculis comprehensas. vid. Tabor. *de Confr. d. c. 2. th. 11.*

TH. XLVI. Tertium requisitum est, ut judex inquirat an inter reum nominantem socium & socium nominatum sint inimicitiæ, jurgia, aliave offensionis causa inter eos intervenerit: *vers.* Zum dritten. *h. art.* cum inimicorum quæstioni nulla fides habenda sit, quippe facilè mentiuntur. *l. 1. §. 24. ff. de quæstiòn. Auth. Si testis C. de Testib.* probatâ enim tali inimicitiâ, odio & rancore, non potest liquida, vera & sincera sperari à livido pectore depositio: *c. 7. X. de Accusat. l. 9. C. de his quib. ut indign.* dum inimicus inimico nocere velle & verbis & factis præsumitur maxime si inimicitia capitalis intercedat; quæ verò illa sit, arbitrio judicis dijudicanda relinquitur. Clar. *§. f. quæst. 24. num. 25. vers. item quæro.*

Limitatio tamen *in f. h. §.* zum dritten. adjicitur *verb.* Er zeige dann deßhalb. nisi denuncians signa eximia & indicia verisimilia adferat, quibus demonstret, se non tàm odio, quàm veritatis studio denunciationem facere. Possunt verò signa ac indicia talia elidi veritatis demonstratione: *l. 137. §. 2. in f. de V. O.* cùm & contraria præsumtio fortior excludat debiliorem. *l. 25. ff. de Probat. arg. l. 27. ff. de in integr. restit.* Menoch. *de Præsumpt. Lib. 1. qu. 30. & L. 5. Præs. 21. n. 22.* Signa ejusmodi Rhetores etiam faciunt triplicia, antecedentia, concomitantia, consequeutia: ita cædem alicujus antecesserunt fortean minæ & instrumenta, conjuncta fuere pugna, sanguines, clamor: consecuta sunt pallor verba tertiata, cursatio rursum prorsum, fuga: &c. Tabor. *ad h. artic. p. m. 401. th. 12.*

TH. XLVII. Quartò requiritur in denunciato ut talis persona sit, & iis moribus, quæ de ejusmodi commisso meritò insuspicionem venire possit. *h. artic. vers*

zum vierdten. Cont. *art. 39. & 44. Const. Crim.* ubi maximè ad famam & vitam ante actam recurrendum est. vid. Illustr. Dn. Stryk. *Disp. de Vita ante acta cap. 4. n. 24.* quia semel malus, semper præsumitur talis in eodem scil. genere delicti. *cap. 8. de R. J. in 6. c. 4. in f. X. de Pignor. c. 8. pr. de Hæret. in 6. l. 5. §. 6. ff. de Re milit.* Conf. *artic. 25. §.* Erstlich ob der Verdacht. *u.* zum vierdten P. H. G. *Ord.* Hornius *in Disp. Witteb. Anno 1692. habita : Semel malum, semper malum cap. 2. §. 14. & 36. in f.* Jacob. Ayrers Historischer *Proces. Jur. Belials contra Jesum P. 1. cap. 7. obs. 7.* Quod si verò de bona nominati fama constet, indicium ex nominatione rei ortum facillimè diluitur, Carpz. *d. qu. 21. n. 35. in f.* maximè quando socius nominans alios, de aliis delictis infamatus, aut homo infimæ sortis sit. Menoch. *d. cas. 474. n. 42. & 54.* Mascard. *de Probat. concl. 1318. n. 16. &* 17. Zang. *de Tort. c. 2. n. 54. & 69.* Steph. *ad h. artic.*

Th. XLIIX. Quintum deniq; requisitum est', ne quid denuncians vel maleficus vacillet, aut confessionem mutet, sed constanter citra vim & vincula interrogatus in ea perseveret, ratificetq; dicta *h. artic. 31. v.* zum fünfften. Crusius *de Indiciis Delictor. general. P. 1. cap. 10. num. 11.* cum certitudini nihil magis contrarium sit, quam variatio: *Clement. 1. de Renunciat.* nam si variet, vacillet, aut planè deposita retractet & revocet, perjuro haud absimilis est: Carpz. *cit. l. n. 36.* & denunciatio nullum planè effectum pariet, quod variatio inducit suspicionem, si non falsi, utiq; incerti: *arg. l. 27. ff. ad L. Cornel. de Falsf.* Tabor. *d. l. th. 14.* Perseverare autem dicitur, quando non territus tormentis, sed extra tormentorum locum, illa non videns, perseverat & nominationem ratificat usque ad mortem. Zanger. *d. c. 2. num. 70.*

num. 70. Farinac. *L. 1. tit. 5. quæst. 43. num. 138* Stephani *ad h. artic. n. 8.*

Th. XLIX. Hæc dicta sunto de confesſione in alium concepta, deque quinq; requiſitis legitimæ denunciationis judicialis, quæ gradatim ad torturam denunciati proficere posſunt, uti *ſupra th. 41.* demonſtratum eſt.

Th. L. Ex hac expoſitione *hujus artic. 31. Nemes Carol.* conſtat, non opus esſe, ut in materia interrogandi reos de conſvetudine differentiam faciamus criminum exceptorum & non exceptorum, uti faciunt Boërius, Brunnemannus, Carpzovius, Clarus, Cruſius, Fachinæus, Farinac. Gomez, Gothofred. Gylmann. Maſcard. Menoch. Paris de Puteo, Richter. Zanger. aliique Dd. pasſim. cum Imperator hic non diſtingvat inter delicta excepta & non excepta, ſed interrogandi facultatem ad omnia delicta ſimpliciter extendat, ideoque ſatius eſt totum interrogandi modum arbitrio circumſpecti judicis committere, qui requiſita in h. artic præſcripta ſollicitè curet ac obſervet, & ſi tutisſime ire velit, informationes Sapientum & JCtorum requirat, uti Imperator ſæpius in Conſtitut. Criminali monet & ſvadet *d. Diſputat. de Suggeſtion. in fin.*

Sect. IV.

De Communicatione Pœnarum.

Thes. LI

COgnata huic materiæ eſt Quæſtio : An ex delicto communitatis teneantur ſinguli ? Et Reſp. Vel ut ſinguli obligati ſunt, v. g. ſi omnes ex facto ſuo conveniuntur, ut ſi omnes prædas egerunt, vel com-

muni consensu quid expediverunt, & tum singuli tenentur ad injuriæ reparationem, licet membra esse desierint, quia cujusque actus est injustus. Vel ut Universitas, v. g. si quid a Senatu factum vel à toto populo per majora, & tunc si membra vel cives esse desierint, non amplius quoque Universitas obligata tenetur. *Illustr. Dn. Præs. in Colleg. ad Grot. L. 2. c. 21. §. 2.* Sive, uti *Jul. Clar. Lib V. Recept. Sentent. §. fin. qu. 16. n. 7. seqq.* hoc exprimit, ad hoc ut civitas vel collegium dicatur delinquere & possit pro ali delicto puniri, non sufficit, quod totus populus vel omnes de Collegio aliquid faciant, sed necesse est, ut præcesserit ad id consilii publici convocatio. Sed si omnes de Collegio vel Universitate, non prævia consilii deliberatione committerent aliquod delictum, tunc non punitur ipsa Universitas sive Collegium, sed illi qui deliquerunt, tanquam singuli. Conf. Puffendorff. *de Jur. Nat. & Geng. Lib. 8. cap. 3. §. 28. seqq.* Gomez. *Tom. 3. Resolut. cap. 1. n. 52. seqq.* Didac. Covarruv. *Variar. Resolution. Lib. 2. cap. 8. n. 9.* Mascard. *de Probat. Concl. 1421.* Farinac. *Prax. Crim. Tom. 1. qu. 24.* Gail. *de Pac. Publ. L. 2. cap. 9.*

Th. LII. Non longè dissimilis à superiore est quæstio; An ex delicto Magistratus possint conveniri subditi? Et certum est hos ex delicto Magistratus obligari si in crimen consenserint, quia in pari causa sunt, dum omnium actio causa pariter damni & injuriæ est. Grot. *de J. B. & Pac. Lib. 2. cap. 21. §. 7.* Aliàs secus est: quod enim Universitas debet, singuli non debent; *l. 7. §. 1. quod. cujusq. Univers. nom.* multò minus his nocebit delictum Superiorum suorum. Ex facto tamen Principis tenentur & subditi seu cives, uti si justitiam denegasse dicitur alterius subdito, quo casu per Repressalias

salias sæpius subditus pro alterius subditi delicto detineri aut puiri solet.

TH. LIII. Congruus hic est locus disquirendi, An ex delicto patris puniri possit filius aut cognati? Resp. Neg. quia nihil deliquerunt, unusquisq; autem pro suo debet mori peccato: *Deuter. 24. vers. 16.* nec filius debet portare iniquitatem patris, nec pater iniquitatem filii. *Ezech. 18. vers. 19. & 20. 4. Reg. 14. vers. 6. 2. Parall. 25. vers. 4.* Gratian. *in can. 6. 7. 8. caus. 1. qv. 4. c. 1. caus. 24. qu. 3. cap. 22. & 23. de R. J. in 6.* Criminis verò pœna culpam necessario præsupponit; obligatio enim ad pœnam ex merito nascitur, meritum autem quid personale est, quippe ex voluntate ortum habens, quâ nihil est magis nobis proprium. Grot. *de J. B. & P. Lib. 2. cap. 21. §. 12.*

Jus Civile qvoqve vult unumqvemqve ex suo admisso sorti subjiciendum esse, in *l. 26. ff. de Pœn.* & seqvi debere pœnam suum autorem. *l. 22. C. de Pœn.* Idem in *cap. 2. X. de his qvæ fiunt à maj. part. capit. & cap. 2. X. de Constitut. Nov. 134. c. 4. ibi & non alios pro aliis it. alium pro alio. Conf. t. t. C. Ne fil. pro patre vel pater pro filio &c. & l. 2. §. 7. ff. de Decur. l. 14. in f. pr. C. de legit. hered.* Carpz. *Decis. Illustr. P. 3 Dec. 298. n. 15. & 16 & in Praxi Criminal qv. 131. n. 2. seqq.* Mev. *P. 5. Decis. 117. n. 7.* Didac. Covarruv. *Variar. Resolut. lib. 2. c. 8. n. 1.* Richt. *Dec. 80. n. 25.*

TH. LIV. At verò Deus minatur se puniturum Parentes in sobole, & qvidem usque in tertiam & qvartam generationem. *Exod. 20. v. 5. & cap. 34. v. 7. Deut. 5. v. 9. Jerem. c. 32 v. 18.* Nec desunt exempla, ubi ob delicta parentum liberi qvoqve supplicium sustinuere, veluti *Jos. 7. v. 24 & 25. Genes. 7. v. 21. & 22. Lib. 1. Reg. 11. v. 12. & cap. 14. v. 10. cap. 15. v. 29. c. 21. v. 21. & plur. aliis textibus, qvos vide in*

Disp.

Disp. Theol. Inaugurali Phillppi Mülleri sub Præsidio Joh. Musæi Jenæ An. 1674. *habita de Stupore Dentium è gustu Omphacis alieno: sive de jure puniendi liberos propter peccata Parentum. Intent. 2. p. m. 7. seqq.* Resp. Hæc est pœna parentum qvi peccaruut, non liberorum, his verò est instar calamitatis naturalis: nam pœna est privatio boni ob delictum, liberi autem hoc casu nihil deliqverunt; Imò liberi illi nec privantur jure suo per Deum, nam respectu Dei nihil nostrum est. Ergo respectu liberorum pœna non est, sed merus casus sive sors humana, quemadmodum si aliàs homo, Deo disponente, morte præmatura eripitur, morbis affligitur, vel à prædonibus spoliatur: ut non plus habere videantur, ac si pater ab initio pauper fuisset, vel ipsi bona naufragio amisissent, vel surdi aut cœci nati essent: illa enim cuiq; innocentissimo contingere possunt, quia omnia fiunt ex dispositione summi Arbitri, qui voluntate sua omnia moderatur; imò hæc suut beneficia fortunæ, qvæ Deus suo jure ac lubitu dare vel aufferre potest. *Illustr. Dn. Præses in Disp. de Justitia Belli & Pacis in Statu Regni Portug. Sect. 2. qv. 5. Ejusd. Disp. de Obligat. Hered. ex delict. defuncti Sect. 4. th. 27.*

Objiciat aliqvis: Cur igitur ob inquitatem Parentis Adami omnes ejus liberi & posteri moriuntur? Resp. Mors illa in posteris pœna non est, sed status eorum naturalis: quod & Cicero testatur. *Orat. Catilin. 4. cap. 4.* Et Seneca ait: *Omnia mors ponit, lex est, non pœna, perire.* Deinde, posteri Adami, etsi non designaverunt illud peccatum, qvod designavit Adam, tamen non sunt innocentes, sed cùm puniuntur à Deo, id propriæ culpæ pœna est. Qvam verò hereditate primi illius Parentis labem traxerunt, ea pariter dato sponsore re-

ſtituta eſt. *Add. Oſiander in Gloſſ. latin. ad cap. 24. Deut. v. 16.* Giſebert. *in Deuteronom. Harmon. d. cap. 24. verſ 16. num. 312.*

Th. LV. Nec quicquam movet *L. Quisquis 5. C. ad L. Jul. Majeſt.* eaque repetita in *can. 22. cauſ. 6. qu. 1. & cap. 10. X. de Hæret. & in A. B. cap. 24.* ubi filii ob crimen læſæ Majeſtatis à parentibus commiſſum privantur (1.) domicilio, (2.) famâ, (3.) bonis, (4.) Vitâ ipſa, ſive dicuntur ſaltem digni, quibus vita auferatur. Tales quoque ſunt Macedonum Leges & aliarum Gentium vid. Bachov. ad Treutl. *Vol. 2. Diſp. 32. th. 1. lit. K.* quæ non tantum dignos ſupplicio filios cenſuerunt, ſed & affecerunt. vid. Dn. Præſes *in d. Diſp. de Oblig. Hæred. ex delict. def. th. 29.*

Nam Princeps poteſt alicui ea quæ ex jure quocunque habet auferre duabus cauſis, vel in pœnam, vel ob neceſſitates Reipubl. Ergo, licet liberi nihil deliquerint, tamen Princeps poteſt eos prohibere vel interdicere territorio ſuo, denegare honores ac dignitates, excludere ab hereditatibus, ſi id exigat utilitas publica, & Reipubl. ſecuritas. Pauperes enim tantùm latrant, non mordent. Dn. Præſes *in cit. Diſp. de Juſtit. Belli & Pac.* Quantum jam ad duo priora, ſcil. relegationem & infamiam, nihil eſt in iis iniquitatis, cùm hæc civilia ſint: domicilium enim eſt beneficium civitatis quod auferri poteſt ex juſtis cauſis, nec cives quemquam etſi inſontem admittere tenentur, nedum Læſ. Majrei filios retinere. Sic etiam beneficium eſt civitatis, quòd quis capax ſit honorum & dignitatum, quod itidem auferri poteſt, uti cum Lex illegitimè aut à vili parente (nedum perduelle) natos excludit à præmiis ac dignitatibus publicis & à juribus domicilii. Sic

& hereditates lege deferuntur, &, licet liberi naturali jure heredes sint, tamen ob utilitates Reip. & militibus concessum est eos præterire, & lege Voconia filiæ, & antiquo jure civili filii emancipati exclusi fuêre. Ultimum verò, quod liberi digni censeantur supplicio, videri quidem iniquius potest, quia Princeps vel Civitas non potest subditis vitam aufferre sine justa causa, uti ex delicto &c. ceu modò dictum est: hoc autem non apparet in filiis. Neque obstat ratio *d.l.5.* quod metus sit, ne vestigia paterni criminis premant. Hæc enim ratio non videtur sufficere: cùm & exilio & paupertate filiorum consultum videatur securitati Reip. nec pœna irrogari ob metum injuriæ soleat, sed ob injuriam ipsam. Nec verò sufficit metuere crimen, sed probandum erit, esse commissum. Ergò ista pars legis quæ aufferri liberis vitam posse statuit, vix abest ab iniquitate ac injuria; sed illa iniquitas excusatur vel pensatur securitate Reipubl. juxta illud: *Habet aliquid ex iniquo omne magnum exemplum, sed quod utilitate publica pensatur.* Hinc *d.l.5.* admitti potest, inprimis quia tantùm dicitur, quod digni sint supplicio, non verò quod suppliciis affici debeant, & sic bonis, non vita privantur. Dn. Præses *in Colleg. ad Grot. Lib. 2. cap. 21. §. 13. seqq.*

TH. LVI. Illud denique non inconvenienter hic quæritur, an ex facto famuli illicito dominus teneri possit? Resp. Dominus regulariter ex delicto famuli non tenetur, si scil. extra officium delinquat: *l. 4. pr. ff. de Noxal. action. l. 3. §. 2. l. 7. pr. ff. Naut. Caup. Stab. l. 1 §. 5. ff. de Publican. can. 5. caus. 1. quæst. 4.* Gail. *L. 2. Obs. 21. n. 6.* Mev. *ad Jus Lubec. P. 3. Tit. 8. art. 1. n. 26.* quia iniqvum censetur delicto alterius dominum innocentem gravari

vari

vari & ulterius progredi merum pœnæ, quam reperitur delictum *l. 22. C. de Pœn. l. 2. ff. quod vi aut clam. l. 5. §. 5. ff. de Nov. Opor. nunc.* Quod si verò famuli quid committant circa officium domini, in quo eorum operâ dominus immediatè utitur, in ihren befohlenen Ambte/ tunc dominus exinde tenetur actione civili, si in eorum electione culpam admiserit *l. 1. C. ad L. Jul. Repet. l. 27. §. 9. ff. ad L. Aquil. Jct. l. 11. pr. ff. Locati l. 1. §. 5. ff. furti advers. naut. caup. stabul. l. 1. §. 1. ff. Si mens. fals. mod. dixer.* Lauterbach. *Compend. ff. in fin. tit. de Noxal. Action. pag. 148.* Mev. *ad Jus Lubec. cit. loc.* Carpz. *Prax. Crim. qu. 39. num. 53.* Bernhard. Wurmser. *Pract. Observat. Lib. 1. Miscell. Obs. 4.* Moller. *Lib. 4. Semestr. cap. 18. n. 2.* uti si stabularius ignem aut candelam in stabulo negligenter custodit, tunc peccat circa officium & dominus exinde tenetur: sed si in alio loco culpâ stabularii incendium ortum sit, non tenebitur dominus, quia extra officium sibi injunctum iste delinquit. Gail. *d. l. n. 6.* Cont. *Decis. Elect. Saxon. Nov. 79. & ad eam Philippi Obs. 2. &* Gothofred. Strausii *Disp. de Obligatione Patrisfam in cujus ædibus incendium ortum. §. 13.* Sic quoq; Magister Postarum ex culpa ipsius scribæ, quem destinavit ministerio Postarum obligatur. Idem est in Publicani servo si ad ministerium vectigalis fuerit destinatus Ill. Dn. Stryk. *Disp. de Imput. fact. alien. cap. 5. n. 81.* Menoch. *A. J. Q. Lib. 2. Cent. 4. cas. 345.* quia ipse dominus sibi imputare debet, quod operâ malorum hominum utitur. *arg. l. 1. §. f. ff. Naut. Caup. Stabul.* Nisi probare possit, se elegisse famulos qui tempore electionis probi ac fideles reputati fuerint, & vitæ integræ testimonium habuerint: enim dominus non tenetur. *arg. d. l. 27. §. 9. & 11. ff. ad L. Aquil.* Eckhold. *ad ff. tit. de*

Noxal. Action. in fin. Græv. *Lib. 2. Concl. 21. in Coron. n. 3.* Philippi *ad d. Decis. 79. Obs. 2. n. 22.* Si tamen famulus aliquid flagitiosi committit ac facit occasione domini, eoque sciente, censetur fecisse de ejus voluntate Menoch. *de Præsumt. Lib. 5. Præsumt. 27. n. 15.*

De iis verò delictis, quæ famulus facit Domino inscio vel prohibere non valente, dominus non tenetur. Jul. Clar. *Lib. 5. Recept. Sentent. §. f. quæst. 86. num. 2.*

De quo si dubitetur, juramentum purgatorium deferri potest. Mev. *P. 7. Decis. 228.*

Tantum.

S. D. G.

